

EGYETÉRTÉS

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. PÁPRÓVÉDELME-UTCA 8. Telefon száma 55-88.

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. PÁPRÓVÉDELME-UTCA 8. Telefon száma 51-66.

Mai számunk főbb közleményei: Veszéreltek: Komikus forradalmárok. Válasz Bartha Miklós urnak.

Komikus forradalmárok.

Bizony súlyos eset a mi külön székegy Mirabeauk és nagyon végtelen módon érinti történelmi reputációját.

A hogy jóval Mirabeau halála után megtudták, ő nagy pénzösszeget fogadott el az udvartól annak fejében, hogy elvállalta a veszedelmessé vált forradalmi mozgalom visszafordítását.

hogy Ugron, a ki a szélső balon mindenkép a taktikai művészet tanárának kívánt szerepelni, éppen a politikai opportunitás szükségét és föltételeit nem bírta soha megítélni.

Talán az innét induló komikus szuggeszció okozza azt a szinte hihetetlenül neveléses módot, a hogyan Ugron személyes hívei érthető kétségbeesésökben egy egész külön politikai és magán-morál himet varrják a fatalis eset fölé.

ték. Mi nem borzadunk meg a forradalom gondolatától; de már az így kifejezett forradalmi aspirációk ellenében magunk is azt ajánlanók Széll Kálmannak, hogy mentől hamarabb bujtassa őket a megfelelő kényszerzubbonyba.

Az Ugronék most nyilván magukra nézve veszedelmes lélekállapotban vannak. Ez a körülmény némileg megakasztja torkunkon a nevetést, melyet mai boldonságai ellenállhatlanul felidőznek.

Budapest, június 27.

A kvóták. A budapesti és bécsi hivatalos ap honlap teszi közzé a kvótára vonatkozó királyi döntést.

A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor ülést tart.

Az országgyűlés elnapolása. Tervben volt, hogy az országgyűlést július 2-án elnapolják. Ez a terv azonban, mint értesülünk, megsejtesült.

Bolla altábornagy nyugdíjazása. Mint felhívatlanosan jelentik, a honvédség rendeleti lapjának már a legközelebbi száma közölni fogja Bolla Kálmán altábornagynak az adatlant állásától való felmentését.

nevezésével egy időben báró Zech Arnold vezérőrnagy, a 3. honvédelmi dandár parancsnoka ki fog neveztetni a magyar honvédség lovassági felügyelőjévé.

Ugron & Comp. Ugronnak arról a kompanistájáról van szó, a ki minduntalan kijátssza magát a nemzet nyomorodásának, valahányszor valaki a legszenvedelmesebb pennát forgató ujjaira rácsap.

A marosvásárhelyi választás. Bernády György rendőrfőkapitány a városi foglalmi választmány a februári képviselőválasztásokról kifolyólag ellene indított vádló ügyhangulat felmentése és hivatalába visszahelyezése rendelt.

A képviselőház igazságügyi bizottsága Szilágyi Dező elnökségével ma ülést tartott melyen a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök és Pócs Sándor igazságügyi miniszter, az igazságügyi minisztérium részéről Vörösmarty Béla államtitkár volt jelen.

magyarnak ama szent emlékü helyet megmutassa. Ezért kell én nekem följegyezni mindent.

A mint oda értünk a kapu alá, az öreg ház-mesternél letette kezéből a kötést s a harisnyát, szemüvegét lehúzta orra hegyére s éles firkésző szemekkel nézett ránk.

Mert hát nem mindegy volt ez ő neki. Ha magyarok vagyunk; lesz akkor borra való. Kivált a vajdából nyomban kilátta a magyart és a borra való. Én rajtam és Nagy Gyulán nem tudott eligazodni első pillanatra.

Fönt a lépcső tetején Giorgio várt benünket. Ez a Giorgio volt a Kormányzó komornyikja. Turini származású, 45-50 év körüli valódi olasz ember. Fényes fekete szemekkel és fekete bajusokkal, borotvált állal, gyors beszéddel.

másul és hasonló ezébből közölje a főrendiházzal. A bizottságnak ide vonatkozó jelentését az előző hónap a ház elé fogja terjesztetni.

Válasz Bartha Miklós urnak.

En Ugron Gábor vállalkozásáról tárgyilagosan nyilatkoztam; tettem ezt pártom, a függetlenségi és 48-as párt nevében s egy szóval sem sérte senkit sem.

Nem tartanám szükségesnek reflektálni arra, a mit ír, ha nem említne meg velem összekötésben a Hunniát és a Fortunát, a melyekkel a Banffy elleni harcok idején szoktak engem rágalmazni.

Már akkor tudtam, hogy a Hunnia egy géppár-részvénytársaság volt, melynek mint mérnök műszaki tanácsosa és elnöke voltam hazajövetelem után egy rövid ideig, és a mely foglalkozásokról lemondtam, mi-helyt meggyőződtem, hogy e részvénytársaságnak nem volt elég tőkéje arra, hogy sikeresen működhesseik.

Tudtam már akkor is határozott nyilatkozataimmal, hogy mindaz, a mit a Fortuna vállalkozásban való állítólagos részvételemről írtak, szemérmessélt hazugság volt, mert sohasem volt a legkisebb közöm semmiféle alakban a Fortuna vállalatához; csakis a leggonoszabb rosszakarat kererte már akkor nevetem ezzel össze, felhasználva azt a véletlent, hogy éppen abban az időtájtban, mint mérnök, a Concordia (tehát egy egészen más) bányával foglalkoztam.

Hogy Bartha Miklós ur közeledtével hozzáam számtalanszor törrel Borgia módrá (mint a hogy ő írja) vagy én Bartha Miklós urhoz? erről ítélni mindenki, a ki olvasni tud és a kinek emlékezőtehetsége épségben van.

A hármasszövetségről az én feladatam azonos azzal, melyet felejtethetlen edesátnyá vallott; és azonos azzal a nézettel is, melyt Oroszországra nézve táplált, arra az Oroszországra, melynek Franciaország a hú szövetséges.

Az én függetlenségi érzelmeim bizonyítgatása nevetéses lenne, tehát ebbe nem megyek bele; nincs is szándékom e nyilatkozat után tovább vitakozni Bartha Miklós urral.

Kossuth Ferenc.

Az Ugron-ügy.

Az egész politikai világ ma a képviselőház tegnapi ülésén történetekkel foglalkozott. Nem volt senki, Ugron személyes barátait kivéve a ki ne abban a véleményben volna, hogy

Gróf Károlyi Gábor följegyzései.

Küldi: Eötvös Károly. MÁSODIK KÖTET. Az első ut Kossuth-hoz. XI.

Két óra alig múlt el délután, mentünk a Kormányzó lakására. Legelőször Lujza néni, a jó Ruttkayné akartuk meglátogatni s délutáni 3 óráig az időt az ő lakosztályában s nála akartuk eltölteni.

Ruttkayné együtt lakott a Kormányzóval. A ház, a hol a Kormányzó lakott, egy kis térre néz ablakival. A tér körül van véve alacsony kőfallal s tele van kisebb szerű szobrokkal s dísz cserjefükkal, szépen tavicsolt keskeny utakkal s van benne viztartó medence s kis szökőkút is.

A térnek nincs külön neve. Csak az utca nevével nevezik és sétatérnek, a hogy én vettem észre, nem is használják. Kis vacsrács ajtai mindig zárva vannak.

Az utca neve Van San Lazaro volt Garibaldi haláláig. A mint a nagy szabadsághős 1832-ik évi júniusban meghalt, Turin városa az utcát Garibaldinak s a marsalait ezerhónék tiszteletére Via dei Mille-nek nevezte. Magyarul azt teszi: Az Erzer utcaja.

Ez utca 22-ik száma alatt fektült az az emeletes ház, melyben Magyarország utolsó legnagyobb hőse, legnemesebb fia s minden nemzet és minden korszak egyik legragyogóbb lángelméje tizenkét évig s nyolcz hónapig lakott s a melyben meg is halt.

A ház, ha jól emlékezem, a Sant-Albino gróf-család tulajdona. Egyik fiatalabb Sant-Albino gróf Magyarországból nősült s magyar lányt vett feleségül, a bájos Gyürky Alice grófnőt, Gyürky Abrahám gróf és Orczy

Sarolta bárónő leányát. Ugy halottam, e házat most ez a Sant-Albino gróf bírja.

A Kormányzó 1832-ik évi augusztus 1-én költözött ebbe a lakásba saját villájából, mely Collegno al Baracconában fektett. Az átköltözés körülményeit is részletesen el kell beszélnem.

A ház egész első emeletét birta a Kormányzó. Fizetett érte évenként három ezer líra lakbért, a mely a mi pénzünk szerint mintegy 1350 forintot tesz. A Kormányzó vagyoni viszonyaihoz képest szinte nagy összeg, de ekkora lakásra bizony szüksége volt.

1831 előtt e lakásban a Villamarina égrőft család lakott. Az az égrőfti család ez, melynek egyik tagja, ki a múlt század ötvenes és hatvanas éveiben a Savoyai ház diplomáciai szolgálatában volt, annyiszor előfordult Kossuth Emlékírátaiban. Mig Turin Piemontnak és a Szardíniai királyságnak fővárosa volt s mig a királyi udvar s az összes hatalmak diplomáciai kara itt lakott: ezért a lakásért nyolcz vagy tíz ezer líra évi bért is fizettek. Ilyen ekkora lakásért Budapesten is fizetnének négy-öt ezer korona évi bért.

A ház homlokzatán a térre hat lakhelyiség nézett. Balról, legszélelről Lajos Tivadar lakosztálya, mig Turinban lakott s mig Nápolyba át nem költözött. Mellette a Kormányzó hálo-szobája, a hol a szent öreg utolsó betegségeit átszenvedte s a hol utolsó lélekzetét is vette. Itt volt halottas ágyja is.

Ebből nyíltott egy nagy szoba, a Kormányzó nappali és munkaszobája s egyuttal vendéglátó terme. Főbejárója e szobának a lépcsőháza nyílt.

Ettől jobbra terjedt Ruttkayné lakosztálya hálo-szobából s díszes elfogadó tereméből. Legvégül jobb oldalon a konyha.

A ház kettős ülési s közepén végig folyosó, mely kissé homályos. A folyosóról nyíltak az udvari helyiségek.

És pedig a lépcsőháztól jobbra az ebédlő, az éléskamra s egyéb mellékhelyiség. Balra pedig egy nagy előszoba, továbbá a titkár szobája, a fürdőszoba s végül a Kormányzó billiárdszobája.

A cselédeknek két szobából s egy mellékhelyiségből álló lakosztálya az udvar felé néző emeletközön, a Mezzaninon fektett.

A ki a multon ábrándozni szeres s a nemzet nagy hőseinek emlékeztetés el tud merengeni s dicső tetteiknek példáját lelkesülni megtanult: el ne felejtse e házat s egykori lakójának nagy nevével mindig eszébe jusszon, valahányszor a szép Olaszországnak e nagy városába, a Pó partjára veteli utja. E város adott a nagy bujdosónak menedéket és biztos pihenőt s e házban hájtá fejét örök álomra az a férfi, a kinek egész hosszú életlen keresztül sohase volt pihenője, mert nemzetéért kellett dolgoznia és szenvednie szakadatlanul!

Csak egyetlen igazi elődje van Kossuthnak. Az a ki a Márványtenger partján Rodostóban hunyta le szemét örökre. Annak pihenőjét, annak palotáját megörzi a jó török pént hatalmas szultánja s nem engedni másnak birtokába. S ha világljáró magyar, szentisrlátogató zarándok téved el arra: az utolsó szegény török is kegyelettel s vallásos tisztelettel kíséri el az ó-palotába s egyenként megmutatja s elmagyarázza a helyet, a hol élt és meghalt a magyar testvérnek utolsó királya, a magyar szabadságnak utolsó nagy hőse, a bujdosónak mind haláláig dicső fejedelme.

Kossuth lakása idegen birtok. Egy-két évtized mulva senki se tudja már amaz idegen városban, ki volt Kossuth s mije volt ő a magyar és az olasz nemzetnek. Az olasz egységnek és szabadságnak hősei kihalóban vannak. Ők ismerték csak Kossuthot. Egy-két évtized és senki se él már, a ki őt látta és ismerte volna. Lakását se őrzi senki. Nem lesz ismertető jel se, a mely az arra tévedező

magyarnak ama szent emlékü helyet megmutassa. Ezért kell én nekem följegyezni mindent.

A mint oda értünk a kapu alá, az öreg ház-mesternél letette kezéből a kötést s a harisnyát, szemüvegét lehúzta orra hegyére s éles firkésző szemekkel nézett ránk.

A kapu alatt a bejárás baloldalin volt egy üvegkalkitka. Átban volt egy szék, egy kis asztal s egy kövér öreg aszonszág. Épen tele volt vele a szék is, az asztal is, a kalkitka is. Mintha a kanári madár kalitkájába kötös tyukot ültetnének. Ez volt az öreg ház-mesterné. Ott ült éjjel nappal. A vajda el is nevezte kötös-tyuk néinek. Azt firkészte éles szemével, vajjon magyarok vagyunk-e s Kossuthhoz meggyünk-e vagy idegenek.

Mert hát nem mindegy volt ez ő neki. Ha magyarok vagyunk; lesz akkor borra való. Kivált a vajdából nyomban kilátta a magyart és a borra való. Én rajtam és Nagy Gyulán nem tudott eligazodni első pillanatra. De a vajdáról száz lépésre sugárzik már a magyar ember, de annak minden gyöngesége is. Egész uton viaskodnom kellett vele, ne pazarolja a pénz borra valóokra. Annak a vén ház-mesternének talán még báli ruhát is vett.

Fönt a lépcső tetején Giorgio várt benünket.

Ez a Giorgio volt a Kormányzó komornyikja. Turini származású, 45-50 év körüli valódi olasz ember. Fényes fekete szemekkel és fekete bajusokkal, borotvált állal, gyors beszéddel. Tisztes feketébe volt öltözve. Neve: Giorgio Suzenna, bizonyára van ősei és rokoni közt egy csomó festő és kőfaragó. Már nyolcz év óta, 1835 óta volt a Kormányzó mellett s ő is különös rokonszenvvel várta a magyar utazókat.

Ruttkayné a maga szokott nyájasságával várt s fogadott bennünket. Utazásáról ké-

dezősködött s mi az ő és a Kormányzó egész ségéről.

Nagy szellemű, nemes nő ez. Kossuth testvérei közt ő közelít meg leginkább emének és szívnek erejére s tehetségére nézve a Kormányzót. Ugy látszik, még életkorra is.

Vajjon megírja-e valaha valaki e nő élete történetét? Megírja-e bujdosásának viszontagságait, szeretői szívének nagy áldozatait, melyekkel férjét, fiait, nagy testvérjét s unokáncsésit elhalmozta. A nő lélek is csak oly tiszta fény, mint a férfi lélek. A nagy férfi lelke nagy messzeségbe világít, a nagy nő lelke sokkal szűkebb körbe. De e kisebb kört nagyobb fényvel és meleggel tölti be. Milyen van az, hogy oly kevés nőnek van lelkes történetírője?

A mikor az őra három ütött, teljes pontossággal küldték Giorgiót, jelentsen be a Kormányzóknak. A Kormányzó rögtön fogadott.

Bemutattam a vajdát, Nagy Gyulát és Eötvös Lászlót.

A vajda néhány rövid szóval üdvözlé a Kormányzót. Egykebe közt ezt mondá: — Isten adományának tekintem, hogy megérhettem azt az időt, a mikor önt Kormányzó ur színről-színre láthatom s igaz tisztelettel és hódolattal bebizonyíthatom. Ne udvariasságként, hanem igaz hazafi színtel hitvallásaként fogadja e nyilatkozatomat.

A Kormányzó rövid pár szóval fogadott bennünket s nyomban leültetett.

Jókora iróasztal volt a szobában. Ez előtt karos szék. Ebben ült le ő maga. Az iróasztalnak ajtó felől végén színtelen karos szék állt, ezt jelölte ki a vajdának. Volt a szobában még egy nagy asztal s a hálo-szoba fala mentén hosszú, széles, feketével bevont pam-lag. E fölött a falon falóra s egyszerű keretben Bocska fejedelem arczképe. A nagy szobának udvar felől fala mellett világos tölgyfa-szerű szekrény iratok és könyvek számára.

